

Uitleg en verkondiging vanuit Genesis 11:1-9, Marcus 1:9-12, Handelingen 2:1-13
(ds. Simon Dingemanse, Pinkstermorgen 19 mei 2024, Oude Jeroenskerk Noordwijk)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Vanmorgen wil ik u en jou voorstellen om de Heilige Geest te beschouwen als Beeldhouwer, als Schilder, als Kunstenaar van God?...en u, jij en ik en ieder mens zijn dan kunstwerken van God...dat kan bijbels gezien heel goed...alleen zijn wij met onze eigen vrijheid, onze eigen wil, nogal weerbarstig en moet er nog verder aan ons gewerkt worden, wil het niet mislukken...

En dat is wat de Geest van God doet: verder aan ons werken...als Schepper en Herschepper...zoals kunstenaars steeds creatief bezig zijn geweest hun schepping aan hun bedoeling te laten beantwoorden, zo wil de Geest van God steeds bezig zijn om ons aan onze bedoeling te laten beantwoorden...namelijk beeld en gelijkenis van God te zijn...

Want zo komen we vaak nog niet helemaal uit de verf, wees eerlijk...

Misschien komt dat omdat er in onze wereld allerlei andere winden waaien...er zijn immers allerlei geesten, allerlei invloeden, die bezit van ons willen nemen... zo is het spannend wat voor invloed er uit zal gaan van het nieuwe regeerakkoord in ons land...en in welke geest een nieuw kabinet dat gaat uitvoeren...en wat voor geest spreekt er uit de slogan 'hoop, lef en trots'?...

Ja, bijna alles heeft een geest: niet alleen een regeerakkoord, maar onze cultuur heeft ook een geest...en je hebt de geest van de wet, de geest van de massa in het voetbalstadion...de trekkracht van de reclame...de invloed van de mode... noem maar op...en daar zijn ook geesten, invloeden, bij die ons bij de bedoeling van God vandaan willen halen en ons op een dwaalspoor willen brengen: de geest van angst en wantrouwen bijvoorbeeld...of de geest van afgunst en hebzucht...of de geest van haat en geweld...

Als dat soort geesten hun adem in ons blazen, dan verkrampst ons gezicht, dan krijgen onze ogen een duistere glans, dan wordt ons hart hard als steen...dan raakt het beeld van God steeds verder in ons zoek...als kunstwerk van God komen we er dan nogal mislukt uit te zien en moet er verder aan ons gewerkt worden: bijschaven, wegpoetsen en opnieuw aanbrenge, hier en daar afbreken en opnieuw opbouwen...

Maar wie gaat dat kunstzinnige werk dan doen?...Wie helpt ons gezicht weer in vorm, zodat de kramp van de angst daaruit wegtrekt...wie geeft ons het licht in de ogen, zodat het duister wijkt...wie geeft ons een hart vol liefde met bevrijdende woorden van vrede daarin geschreven...wie?...o wie?...

Ja, dan komt die Geest als Beeldhouwer en Schilder en Kunstenaar in het vizier...de Adem van God die al vanaf het begin licht, ruimte en leven schept...

En dan begrijp ik ook meteen dat het Pinksterfeest niet een zwak, slap en sullig feestje is, maar een krachtig, revolutionair en geestdriftig gebeuren...het stormt in Handelingen 2...er zit een brok energie en concentratie in...zoals een beeldhouwer flink veel energie en concentratie in zijn kunstwerk moet steken met hakken, schaven en schuren, zo kan het werk van de Geest ook zijn: het gaat niet vanzelf... de Geest van God schaaft en schuurt in onze geest...en dat kan een moeizaam werk zijn bij al onze eigenwijsheid...

Pinksteren is dus kritisch, hè... laten we dat vooral niet vergeten: heilzaam en bevrijdend en opbouwend kritisch...de Geest van God is een Geest van liefde en daarom stelt het onze liefdeloosheid onder kritiek...de Geest van God is een Geest van vurige gerechtigheid en daarom stelt het onze lauwe onverschilligheid aan de kaak...de Geest van God is een Geest die als een storm van bevrijding door je hart wil waaien en daarom valt het onze benauwdheid en verslavingen aan...

Wij moeten in ons horizontale leven hier op aarde doorkruist worden met de verticale, geestelijke dimensie vanuit de hemel en dan kan het wat worden... maar we moeten die verticale dimensie niet zoeken zoals de torenbouwers van Babel dat doen...

Want daar ontdekken we dat wij mensen ook heilloos scheppend bezig kunnen zijn...namelijk als we te hoge torens van macht willen bouwen en voor God willen spelen...er worden nog op veel plaatsen torens van Babel gebouwd...de wapenindustrie is er vaak mee bezig...met kernraketten die zelfs de kiem van het leven, ons DNA, aantasten...diep vernietigend en vol anti-schepping...

Je kunt ook denken aan het ellebogenwerk waarmee mensen hogerop proberen te komen in een bedrijf...of aan torenhoge bonussen met de mentaliteit dat niemand je meer wat kan maken...ja, dat bouwen van torens van hoogmoed en arrogantie is nog steeds een hele industrie in onze wereld...

Machtsmisbruik genoeg...het komt voor in de politiek, in het gezin, binnen allerhande relaties, op je werk...overal kunnen torens van Babel gebouwd worden...ook in de kerk...kerken hebben vaak torens, onze Oude Jeroen ook, maar hopelijk alleen om mensen richtingsgevoel te geven...en niet om hoogmoedig op mensen neer te kijken...op zogenaamde ongelovigen bijvoorbeeld...want mensen die zeggen te geloven zijn natuurlijk niets beter dan mensen die denken dat ze nergens in geloven...

Nee, ieder mens, ieder volk, kan zo'n toren van hoogmoed bouwen...als mensen de baas gaan spelen of als een dominee denkt dat hij of zij de messias is...of als iedereen dezelfde geloofstaal moet spreken...zoals in Babel: de tirannie van een taal die geen afwijkingen en variaties toelaat bij mensen...

In het joodse thoraboek Genesis wordt verteld dat God tegen die torenbouw en tirannie in verzet komt...God gaat in de tegenbeweging...waar mensen steeds verder omhoog willen, daalt God af om tussen de mensen te zijn...desnoods gaat Hij als de laagst geplaatste en minst geachte door het leven, zoals we aan Jezus kunnen zien die als een slaaf gekruisigd werd...

En je ziet dan ook hoe Gods tegenbeweging satirisch werkt richting de hoogmoedigen...de mensen in Genesis 11 dachten een hoge toren te bouwen tot in de hemel, maar dan komt God naar beneden om dat kleine torentje eens te bekijken en Hij ziet hoe dat wel tot dictatuur moet leiden...een dictatuur die zich ook uit in de taal: iedereen moet dezelfde taal spreken...

Wat voor taal zou dat vandaag zijn?...De taal van de maakbare samenleving of van de prestatiemoraal?...Het keurslijf dat het hoogste nog niet hoog genoeg is en we altijd moeten groeien en steeds meer winst moeten maken...de taal van de economie dus, onze grootste afgod?...Ook in ons land wint de taal van de eigen winst het van de fluiten van de vogels en

het zoemen van de bijen...en straks wordt er tweeënhalf miljard bezuinigd op ontwikkelingssamenwerking...

Maar God komt naar beneden en doorbreekt die tirannie...opeens komen er allerlei tongen los...de diversiteit krijgt het volle pond...hoeveel talen worden er wel niet genoemd in Handelingen 2 als de Geest is uitgestort?...Maar ze verstaan allemaal de taal van de leerlingen, de taal van de opstandige liefde van Jezus Christus...

Het hoort bij het Feest van de Geest dat er stemmen klinken die de dictatuur doorbreken...en die stemmen klinken ook vandaag: er gaan joden naar Palestijnse dorpen om hen te beschermen tegen agressieve kolonisten, ook al worden ze misschien voor verraders uitgemaakt...kerken in China lezen ondergronds uit de bijbel over bevrijding, ook al is dat door de Chinese overheid met zijn eenvormigheidsideologie niet toegestaan...

Een Iraanse vrouw loopt zonder hoofddoek door Teheran, ook al gaat de moraalpolitie rond en loopt ze daardoor gevaar gevangen genomen en gemarteld te worden...

Als de Geest met een hoofdletter gaat werken in mensen, dan stagneert het bouwen van tirannieke torens...er ontstaat een heilzame variatie in taal, een goede diversiteit die mensen vrij maakt...zo vrij als een vogel...zoals die rode vuurvogel in het schilderij...de vuurvogel van de Geest die in mensen allerlei verschillende gaven tevoorschijn brengt...verschillen die er mogen zijn...maar het zijn verschillen die de onderlinge verstaanbaarheid niet in de weg staan... want het hoort bij de vrijheid van de heilige Geest dat mensen elkaar begrijpen en ruimte geven...

In het Genesisverhaal en in Handelingen 2 heeft dat dus alles te maken met het afdalen van God...met de beweging van boven naar beneden...en die bevrijdende beweging van boven naar beneden werd ook al zichtbaar in het verhaal over de doop van Jezus...Jezus gaat kopje onder en maakt dus ook die beweging naar beneden...en dan staat Hij op...Hij komt omhoog...en in die doopbeweging van sterven en opstaan wordt Hij vervuld van Gods Geest, Gods creativiteit, Gods scheppende en herscheppende kracht die als een duif op Hem neerdaalt...

Je kunt in het schilderij dat hier staat van alles zien, maar ik zie vanuit mijn vrije interpretatie rechtsonder in het schilderij Jezus uit het water komen, terwijl de vuurvogel van God op hem neerdaalt...en Handelingen 2 vertelt dat die vuurvogel neerdaalt op zijn volgelingen...en op steeds meer mensen...

Want de Geest van Pinksteren wil mensen verbinden in een open en gastvrije kring...wil mensen verbinden in een geloofsgemeenschap waar je je aanvaard mag voelen met je eigen taal, je eigen beleving, je eigen afwijkingen ook..., ja, ook je eigen afwijkingen...

U heeft uw afwijking en jij de jouwe en ik de mijne...we mankeren allemaal wel wat, niet waar...we zijn nog niet af...laat staan volmaakt...we hebben allemaal zo onze gebruiksaanwijzing en we zijn sowieso verschillend, want elk van ons is een uniek kunstwerk...maar ondanks al die verschillen helpt die Geest ons om toch dezelfde boodschap van Gods opstandige liefde te verstaan...

En jij bent die boodschap ook gaan verstaan, Jim...en daarom doe je deze morgen belijdenis van het christelijk geloof...vanuit jouw persoonlijke invalshoek die er mag zijn...en je wordt

gedoopt...helemaal kopje onder zoals Jezus helemaal kopje onder ging...om opgelucht weer boven te komen in een nieuw leven...

En in dat nieuwe leven zal het je vast niet altijd voor de wind gaan...Jezus kwam na zijn doop meteen in de woestijn terecht waar Hij belaagd werd door kwade invloeden vol hoogmoed en hebzucht...maar het is een leven onder het voorteken van de doop: ook als je misschien veel zult moeten ondergáán, zul je toch niet óndergaan...

Jouw belijdenis en doop maken het Feest van de Geest nog extra feestelijk voor ons allemaal hier...dus Jim en u en jullie hier bij elkaar – en dan heb ik het natuurlijk ook tegen mezelf – : laat je blijvend inspireren, laat je verbinden, stel je open voor de Kunstenaar met een hoofdletter...want Gods Geest is gekomen om je verder te brengen...kom daarom op Adem en ontdek jezelf opnieuw als beeld en gelijkenis van God. Amen.